

СПЕЦИФІКА УРОКУ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ НАВЧАННЯ

Чорна О.О

К.П.Н кафедра англійської мови та методики викладання іноземної мови
Мелітопольський державний педагогічний університет

Ключові слова: навчання, успішність, реалізація, комунікативні уміння, комунікативні компетенції.

Урок як форма організації навчання міцно зайняв своє місце в школі в якості основи організації форми навчання. Важливою умовою проведення уроку є грамотна постановка цілей уроку і успішна їх реалізація. Навчання іноземної мови переслідує реалізацію практичних, виховних, освітніх і розвиваючих цілей. Практична мета спрямована на формування в учнів комунікативної компетенції, тобто мовної активності. Освітня мета покликана закласти основи філологічної освіти школярів; удосконаливати культуру навчання, що проявляється в специфічних комунікативних уміннях: вміння розпочати розмову, підтримувати її, виявляючи увагу, зацікавленість, завершити розмову. Чимала роль відводиться і виховним цілям. Виховне значення іноземної мови полягає у вихованні в учнів оцінно-емоційного ставлення до світу, позитивного ставлення до іноземної мови, до культури народу, що говорить на цій мові. Розвиваючі завдання намічають шляхи формування та розвитку мотиваційної та емоційної сфер особистості учнів, ціннісних орієнтирів, готовності до подальшої самоосвіти в іноземній мові [6, с. 43].

Провідна роль уроку серед інших форм навчання пояснювалася тим, що він є найдоцільнішою формою з науково-педагогічної точки зору (Д. О. Лордкіпанідзе [12, с. 53]), що на уроці концентрується головна частина роботи вчителя з учнями з метою засвоєння ними системи знань, умінь і навичок (Б. П. Єсіпов [7, с. 20]), що це найбільш зручна форма при систематичних курсах предметних навчальних

програм (І. Т. Огородніков [17, с.118]).

Характерними ознаками уроку як елементу класно-урочної системи є наступні:

- а) наявність класу з незмінним складом учнів;
- б) точно визначений час;
- в) твердий розклад з дотриманням раціонального та планомірного чергування навчальних дисциплін;
- г) застосування різноманітних методів досягнення дидактичних завдань.

Поряд із зовнішніми ознаками, виявлялися і сутнісні характеристики уроку. Вже на початку періоду урок розглядався як структуроутворюючий компонент навчально-виховного процесу і свого роду «дзеркало», що відбиває всі сторони шкільного життя (навчально-виховну, методичну, організаційну) (І. Н. Казапцев).

М.А. Данилов послідовно розвивав ідею уроку - «клітинки» живого навчального процесу, рух якого криволінійно, зигзагоподібно і за своїм характером наближається до руху по спіралі [4, с.48]. У цьому русі ясно виступають основні структурні одиниці. Первинною структурною одиницею навчального процесу, що володіє всіма його ознаками, є урок. М.А. Данилов вбачав в уроці особливу якість, називаючи урок «відрізком» цілісного живого процесу навчання, у якому (урок) важливі всі моменти, властиві навчального процесу в цілому: зміст, ідейна спрямованість, методи навчання, прийоми організації школярів, їх поведінку, використання навчальних посібників вчителем тощо.

Урок іноземної мови має свою специфіку, оскільки, на відміну від інших предме-

тів, в якості основної мети навчання висувається формування комунікативної компетенції учнів.

Іншомовна комунікація базується на теорії мовленнєвої діяльності. Комунікативне навчання іноземної мови носить діяльнісний характер, оскільки мовне спілкування здійснюється за допомогою «мовної діяльності», яка, у свою чергу, служить для вирішення завдань продуктивної людської діяльності в умовах «соціального взаємодії» людей, які спілкуються. Учасники спілкування намагаються вирішити реальні та уявні завдання спільної діяльності за допомогою іноземної мови [2, с.22].

Діяльнісна сутність комунікативно-орієнтованого навчання іноземної мови реалізується в умовах гуманістичного підходу до навчання. При такому підході створюються позитивні умови для активного і вільного розвитку особистості в діяльності. При цьому учні отримують можливість вільного вираження своїх думок і почуттів у процесі спілкування; кожен учасник спілкування залишається у фокусі уваги інших; учасники спілкування відчувають себе в безпеці від критики, переслідування за помилки і покарання.

При гуманістичному підході до навчання зникають характерні для процесу пізнавальні бар'єри, що знижують мотивацію учнів, спонукають їх до дратівливості [6, с.60].

Отже, при гуманістичному підході учні, які взаємодіють між собою є центром пізнавальної активності на уроці.

Під початковим етапом в середній школі розуміється період вивчення іноземної мови, що дозволяє закласти основи комунікативної компетенції, необхідні і достатні для їх подальшого розвитку та вдосконалення в курсі вивчення того предмета. У нашій роботі до початкового етапу ми відносимо I-IV класи загальноосвітніх навчальних закладів. Щоб закласти основи комунікативної компетенції, необхідний досить тривалий термін, тому що учням потрібно з перших кроків ознайомитися з досліджуваною мовою як засобом спілку-

вання. Це означає, що вони повинні вчитися розуміти іншомовну мову на слух (аудіювання), висловлювати свої думки засобами мови, що вивчається (говоріння), читати, тобто розуміти іншомовний текст, прочитаний про себе, і писати, тобто навчитися користуватися графікою і орфографією іноземної мови при виконанні письмових завдань, спрямованих на оволодіння читанням і усним мовленням, або вмінні письмово викладати свої думки. Дійсно, щоб закласти основи по кожному з перерахованих видів мовленнєвої діяльності, необхідним є накопичення мовних засобів, що забезпечують функціонування кожного з них на елементарному комунікативному рівні, що дозволяє перейти на якісно новий ступінь їх розвитку в подальшому [14, с.118].

Початковий етап важливий ще й тому, що від того, як йде навчання на цьому етапі, залежить успіх в оволодінні предметом на наступних етапах. Не можна не погодитися з англійським методистом Г. Пальмером, який надавав дуже велике значення початку у вивченні іноземної мови. Так, він писав: «Take care of the first two stages and the rest will take care of itself» [18, с.19]. Хоча в цьому висловлюванні крім елементарної щаблі згадується і проміжна, це не знімає важливості першої, тобто початкового етапу.

Крім того, саме на початковому етапі реалізується методична система, покладена в основу навчання іноземної мови, що з перших кроків дозволяє вчителю увійти в цю систему і здійснювати навчально-виховний процес згідно з її основними положеннями [15, с.72].

Як відомо, побудова початкового етапу може бути різною у відношенні до мовного матеріалу, його обсягу, організації; послідовності у формуванні та розвитку усного і писемного мовлення; урахування умов, в яких здійснюється навчально-виховний процес; розкриття потенційних можливостей самого предмета у вирішенні виховних, освітніх і розвиваючих завдань, що стоять перед школою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.

1. Асеев В.Г. Мотивация поведения и формирование личности. М., 1976.
2. Беркинблит М.Б., Петровский А.В. Фантазия и реальность. М. Политиздат, 1968
3. Выгодский Л.С. Воображение и творчество в детском возрасте. Санкт-петербург. 1997г.
4. Зеленкова Т.В. Функционально-статистический анализ сказок, сочиненных детьми. Вопросы психологии, №6.2001.
5. Зинкевич-Евстигнеева Т. Путь к волшебству. Теория и практика сказкотерапии. СПб. 1998.
6. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. - М., 1982.
7. Пропп В.А. Исторические корни волшебной сказки. ЛГУ, 1986.
8. Симановский А.Э. Развитие творческого мышления детей. Популярное пособие для родителей и педагогов. - Ярославль: «Академия развития», 1996.
9. Туник Е. Психодиагностика творческого мышления. Креативные тесты. Школьный психолог, № 36. 2001 г.
10. Эльконин Д.Б. Детская психология. М, 1960.
11. Ащеулова К. Ты // Детское творчество. - 1998. - №3 с.72.
12. Куштенко Л.Ю. Этимологический справочник учителя английского языка. - К., 1997. - 460с.
13. Немов Р.С. Психология. В 3-х кн. Кн. 1: Общие основы психологии - М., 2000.-216с.